

Normanlar, “Gesta Roberti Wiscardi” ve Malazgirt Savaşı

Normans, “Gesta Roberti Wiscardi” and the Battle of Manzikert

Mustafa Daş*

ÖZ

Bizans İmparatorluğu, 11. yüzyılın ikinci yarısında doğuda, Anadolu için Türklerle mücadele ederken; batıda, İtalya'daki son topraklarını kapırdığı Normanların Balkanlar'a karşı ilerleyişini durdurma çabası içerisindeydi. Batı'dan gelen Norman tehdidi Bizans'ın Balkanlardaki askerî güçlerini bütünüyle Anadolu için seferber etmesini engellemiştir. Dolayısıyla Normanların, Malazgirt Savaşı'nda Türkler lehine bir rol oynamaları söz konusu olmuştur. Güney İtalya'da Normanların varlığı ve özellikle Robert Guiscard'ın bölgede siyasî bir hâkimiyet oluşturmasını ana tema edinen en önemli Latin-Norman kaynaklarından birisi Guillaume d'Apulie / William of Apulia tarafından yazılan, epik /destansı *Gesta Roberti Wiscardi*'dir. Malazgirt Savaşı'yla çağdaş olan eserde Robert Guiscard'ın şahsiyeti ve kahramanlığını yüceltmek esas amaçtır. Bu eserde doğal olarak Bizans'a geniş yer verilmekte ve Malazgirt Savaşı'ndan da bahsedilmektedir. Makalemizde *Gesta Roberti Wiscardi* adlı Norman kaynağının Malazgirt Savaşı hakkındaki kayıtlarına yer verilerek, bu konuda değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Anahtar sözcükler: Normanlar, Bizans, Malazgirt Savaşı, Romanos Diogenes, Gauillaume d'Apulie, Gesta Roberti Wiscardi, Türkler

ABSTRACT

In the second half of the 11th century, while the Byzantine Empire was struggling with Turks for Anatolia in the east, it lost its last territory in Italy in the west and was trying to stop the Normans from advancing towards the Balkans. The Norman threat from the west prevented Byzantium from mobilizing its military forces in the Balkans entirely for Anatolia. Therefore, it so happened that the Normans played a role in favor of the Turks in the Battle of Manzikert. *Gesta Roberti Wiscardi*, which was written by Guillaume d'Apulie / William of Apulia, is one of the most significant Latin-Norman sources whose main theme is the existence of Normans in South Italy and especially the political control of Robert Guiscard in that region. This work, which is contemporary with the battle of Manzikert, essentially aims to increase the dignity and bravery of Robert Guiscard. Naturally this work also contains information on Byzantium and the battle of Manzikert. In our article, the Norman source, *Gesta Roberti Wiscardi* will be evaluated in terms of its importance and its information related to the battle of Manzikert.

Keywords: Normans, Byzantium, Battle of Manzikert, Romanos Diogenes, Gauillaume d'Apulie, Gesta Roberti Wiscardi, Turks

*Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, İzmir, Türkiye

ORCID: M.D. 0000-0001-9400-7059

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Mustafa Daş,
Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Tarih Bölümü, İzmir, Türkiye
E-posta/E-mail: mustafa.das@deu.edu.tr

Başvuru/Submitted: 01.07.2020

Revizyon Talebi/Revision Requested:
05.07.2020

Son Revizyon/Last Revision Received:
07.07.2020

Kabul/Accepted: 11.07.2020

Atıf/Citation:

Das, Mustafa. "Normanlar, "Gesta Roberti Wiscardi" ve Malazgirt Savaşı." *Tarih Dergisi - Turkish Journal of History*, 71 (2020): 83-90. <https://doi.org/10.26650/TurkJHist.2020.006>

Savaşçı ve denizcilik özellikleriyle ünlü olan Kuzey Avrupa halklarından Vikingler zapt ettikleri veya yerleştirildikleri toprakları yurt edinmeleri ve buralarda çeşitli siyasi oluşumlar kurmalarıyla da tarihte adlarından söz ettirmişlerdir. 10. yüzyılın başlarında, Vikinglerin Fransa'ya yönelik olarak uzun zamandır gerçekleştirdikleri yoğun ve tahrip edici yağma baskınlarına bir çözüm olarak, Batı Francia'nın Karolenj Kralı Saf Charles (879-929), ülkesinin kuzeyine Vikinglerin yerleşip, yurt tutmalarına izin veren bir anlaşma yaptı (911)¹. Buraya yerleşen Vikingler, zamanla Norman adını aldılar ve yurt tuttıkları topraklar da Normandiya şeklinde isimlendirildi. Bir süre sonra Hıristiyanlığın yayılması ve yerel halklarla kaynaşmaları sonucunda Viking özelliklerinden bir hayli uzaklaşsalar da savaşçı ve maceraperest karakterlerini korudular. Normanlar güçlü bir merkezi iktidara bağlı olarak yaşayan bir halk değildi. Nitekim Karolenj ve daha sonra da Kutsal Roma-Germen kral veya imparatorlarının nazarında Norman şefleri, feodal erk sahibi "dük" veya "kont" olarak görülmüşlerdir. Ayrıca X. yüzyıldan itibaren Normandiya'da Normanlar kalabalık ve askeri bakımdan güçlü geniş aile şeflerinin etrafından toplanan büyük sülalelerden oluşuyordu. Bu sülalelerden birisi de Tancred adlı bir şefin kurmuş olduğu Hauteville "hanedanı" idi. Bu tür büyük sülalelere mensup olan Norman grupları, siyasi ve kültürel olarak bağlı oldukları Norman Dükünün erkine rağmen, kendi kararlarıyla başka erk sahiplerine (krallar, dukler, imparatorlar) ücretli asker olarak hizmetlerini sunuyorlar ve karşılığında da yaşayacakları topraklar veya maddi gelirler elde ediyorlardı². Bu bağlamda Hauteville ailesine mensup bazı Normanlar, İtalya'ya yaptıkları dinî amaçlı bir ziyaret sırasında, bu ülkedeki Lombard hanedanlarının teklifi üzerine ücretli asker olarak burada kaldılar. Bu sırada İtalya'da Benevento, Capua ve Salerne'deki Lombard prenslikleri, Sicilya'daki Müslüman emirler, Papalık ve Roma-Germen İmparatorluğu önemli aktörler olarak kendilerini gösteriyordu. Güney İtalya'da Calabria ve Apulia bölgelerindeyse Bizans iktidarı çok güçlüydü ve Lombard prenslikleri üzerinde oldukça nüfuz sahibiydi. Bu güç odaklarının güney İtalya'ya tek başına hâkim olabilmek amacıyla kendi aralarındaki mücadeleler, Normanların ücretli asker statüsünde bölgede kendilerini göstermeleri ve kabul ettirmeleriyle sonuçlandı. 1017'de ilk Norman savaşçılar İtalya'da başarılı ve kazançlar elde edince, Fransa'daki diğer Normanlar da İtalya'ya ilgi göstermeye başladılar. 1035 yılında Hauteville sülalesinden iki kardeş William (veya Guillaume) ve Drogo kalabalık savaşçı kitleleriyle birlikte Güney İtalya'daki en büyük Lombard prenslerinden Capua Lordu Pandulf'un hizmetine girdiler³. Daha sonra da üçüncü kardeş Robert Guiscard İtalya'da kendini gösterdi. Bunu takip eden süreçte Norman savaşçıları, Lombard prensleri, Papalık ve Roma-Germen İmparatorluğu arasında yaşanan siyasi-askerî gelişmeleri kendi ikballeri için çok iyi

1 Susan Wise Bauer, *Ortaçağ Dünyası*, çev. M. Morali, İstanbul 2014, s. 532-533.

2 F. Chalandon, *Histoire de la domination normande en Italie et en Sicile*, Paris 1907, s. 1-3; Marjorie Chibnall, *The Normans*, Malden 2006, s. 75.

3 C. Homer Haskins, *The Normans in European History*, Boston 1915, s. 201.

değerlendirdiler. 1040 yılında Melfi şehrine sahip olan Norman şefleri burada bir prenslik kurmayı başardılar⁴. Başlangıçta Bizans'ın nazarında ücretli asker grubu olarak görülen ve önemsenmeyen Normanlar, diğer aktörler Papa II. Clemens (1046-1047) ve Germen İmparatoru III. Heinrich (1039-1056) tarafından desteklenmesi gereken güç olarak dikkate alındılar. Bu sayede kuvvetlenen Normanlar destekçileri aleyhine büyüyünce İmparator III. Heinrich ve Papa IX. Leo (1049-1054) tepki gösterip harekete geçtiler fakat başarılı olamadılar. Bir süre sonra da Papa II. Nicolaus (1058-1601), 1059'da Normanların Hauteville ailesinin en yaşlısı ve güçlüsü olan Guiscard [Tilki] lakaplı Robert'i, "Apulia ve Calabria, Tanrı ve Aziz Petrus'un, nayet ve yardımı ile Sicilya Dükü" olarak tanıdığını ilan etti⁵.

Normanlar ve Robert Guiscard'ın İtalya'ya gelmeleri sonrasında Güney İtalya'daki sekiz asırlık Bizans hâkimiyeti çok olumsuz etkilenmiştir. Bölgedeki gelişmeleri iyi değerlendiren Normanlar, adım adım Bizans egemenliğini sarsmışlar ve en nihayetinde 1071 ilkbaharında Bizans'ın İtalya'daki son kalesi olan Bari, Robert Guiscard tarafından zapt edilmiş ve Bizans Batı Avrupa'dan ebediyen çıkartılmıştır. Normanlara yönelik Bizans siyaseti üç farklı tavır olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir taraftan İtalya'daki Bizans topraklarını korumak için Robert Guiscard'ın Normanlarına karşı amansız bir şekilde askeri direniş gösterip savaştan Bizans, diğer taraftan Guiscard'dan ayrı başına buyruk hareket eden Norman şeflerini ordusunda ücretli asker olarak istihdam edip, kendisine bağlamanın yollarını ve bu askeri güçten faydalanmanın çarelerini aradı. Nitekim Norman Roussel /Urselius de Bailleul askerleriyle birlikte Malazgirt'te Türklere karşı savaşmak üzere Bizans hizmetine alındı⁶. Bilindiği üzere bu savaşta ihanet ederek, Bizans imparatorunu terk etmiş ve Malazgirt sonrasında da Anadolu'da büyük sorun haline gelmiştir. Bari'nin kaybedilmesi sonrasında Bizans, Normanlarla diplomatik temaslar kurup, evlilikler yaparak, Balkanlar üzerindeki Norman tehdidini ortadan kaldırmayı hedefledi.

Normanların önce Güney İtalya'da sonrasında Adriyatik sahilleri üzerinden Balkanlar'da Bizans'la mücadele ettikleri sırada, bilindiği üzere doğuda, Selçuklu Türkleri Anadolu'yu fethetmek üzere büyük çabalar gösteriyorlardı. 1035-1050'li yıllarda İtalya'da Normanlar, Anadolu'daysa Türkmenler ve Selçuklu kuvvetleri, birbirleriyle hiçbir diplomatik temas kurmaksızın veya iletişim içerisinde olmaksızın ortak düşmanları Bizans üzerinde fetihler için mücadele halindeydiler. Hem Normanlar hem de Türkler aynı yıl içerisinde yani 1071'de Bizans'a karşı kesin başarı elde ettiler; 1071 ilkbaharında Norman zaferiyle

4 F. Şen, *Normanların Güney İtalya ve Sicilya Fetihleri, 1059-1130*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2015, s. 72.

5 Anna Komnena, *Alexiade, Malazgirt Sonrası İmparator Alexios Komnenos Döneminin Tarihi*, çev. B. Umar, İstanbul 1996, s. 22; S. Gölgesiz Karaca, "XI. Yüzyılda Bizans-Norman İlişkilerine Bakış", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXVII/1 (2012), s. 101-118.

6 Anna Komnena, s. 10; Karaca, s. 107.

Bari düşürüldü, Batı'da Bizans hâkimiyeti silindi, 26 Ağustos 1071 Malazgirt Zaferiyle de Türkler, Anadolu'ya tedricen sahip olarak, Bizans'a doğuda ölümcül bir darbe vurdular⁷.

Başta Robert Guiscard'a bağlı olan Normanlar olmak üzere Norman tarihinin ana kaynaklarının en önemlilerinden biri şüphesiz Guillaume d'Apulie (William of Apulia)'nin *Gesta Roberti Wiscardi* adlı destanıdır. Şair ve tarihçi olan Guillaume d'Apulie, Robert Guiscard'ın vârisi Dük Roger Borsa (1185-1111) ve Papa II. Urbanus'un (1088-1099) isteği üzerine şiirsel eserini 1095-1098 yıllarında yazmıştır. Yazarın esas amacı Normanları ve Robert Guiscard'ı yüceltmek, onların Hıristiyanlık uğruna savaştıklarını göstermektir. *Gesta Roberti Wiscardi*'nin birçok baskısı yapılmıştır⁸. Bizans ordusunda ücretli asker olarak bulunan Normanlar vasıtasıyla, Malazgirt Savaşı üzerine edindikleri bilgilere eserlerinde yer vermiş olmaları, bu kaynakları hem Bizans hem de Türk tarihi için önemli kılmaktadır⁹.

Guillaume d'Apulie, Normanların Bari kuşatmasını anlatırken, Bizans'ta 1067-1071 arasında yaşanan gelişmeleri de hikâye etmekte ve Malazgirt savaşı öncesi, savaş sırasındaki ve sonrasındaki gelişmeleri de anlatmaktadır. Öncelikle *Gesta Roberti Wiscardi* içerisinde yer alan Malazgirt Savaşıyla ilgili kayıtların Türkçe tercümesi şöyledir:

"Bu sırada Roma İmparatorluğunu Mikhail kardeşi Konstantinos'la birlikte yönetmekteydi. Onların saltanatları Grekler için ölümcül oldu zira utanç verici bir atalet içinde, sinsi lükse kapılmış vaziyette savaşı sürekli erteleyerek, bütün güçlerini eğlenmeye verdiler. Bu imparatorlar döneminde Romania¹⁰'nın verimli topraklarında oturan Hıristiyan halk, Doğu'dan Türklerin istilasıyla korkutulup, kaçırıldı. Bu halktan çoğu Türklerin katil kılıçlarıyla hayatlarını kaybettiler ve şehirler zapt edildi, bütün halk Türklere boyun eğdi, onlara haraç ödedi ve kölelik yaptı. Türklere karşı imparatorlar, korkaklık içindelerken, tek bir şövalye bile göndermediler. Bundan dolayı [Bizans] senatosunun bir kararıyla, anneleri Eudokia, seçkin bir şövalye olan Romanos ile evlendi. Bu kadın kocasının şahsından çok onun soyunu ve cesaretini sevmişti. Romanos, çatalı ve çift bir sakala sahip olduğu için Diogenes lakabını taşıyordu. Diğer imparatorların yerini alan Romanos bütün işlerini savaş hazırlığına ayırdı, üvey oğullarını eğlenceyle baş başa bıraktı ve zavallı Bizans ülkesinden insanları kovan Türklere karşı savaş için hazırlandı.

7 D. Biodeau Gonthier, *Mantzikert et les Normands: Les perceptions et les représentation des Byzantins dans la propagande anti-byzantine des chroniqueurs italo-normands du 11e siècle*, Mémoire présenté à l'Université de Sherbrooke, 2017.

8 Guillermi Apuliensis, "Gesta Roberti Wiscardi", M.G.H., *Scriptorum*, c. IX, 1851, s. 239-298; Guillaume de Pouille, *La geste de Robert Guiscard*, ed. ve Fransızca çev. M. Mathieu, Palermo 1961; William of Apulia, *William Of Apulia, The Deeds of Robert Guiscard*, digital İngilizce çev. G. A. Loud, 1995 [https://ims.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/29/2019/02/William-of-Apulia.pdf] son erişim 07.07.2020.

9 M. Mathieu, "Une source négligée de la bataille de Mantzikert: Les "Gesta Roberti Wiscardi" de Guillaume d'Apulie", *Byzantion*, c. XX, 1950, s. 89-100.

10 Romania: Bizans ülkesi, Anadolu.

Romanos'un Türklere karşı savaşında talihi farklı şekillerde tecelli etti. Zira genellikle muzafferdi, çarpışarak Türkleri bozguna uğrattı ama çoğunlukla da iki halk bir birlerine eşit şekilde mücadele etti. Nihayet, Romanos, kendi hükümdarlığını tanıyan şehirleri denetlemek, ispatlanmış kahramanlığının itibarını göstermek üzere çok sayıda kontu göndermiş, ve kendisi birkaç seçkin adamıyla karargâhında kalmıştı. Birden bire kalabalık yığınlar halinde Türkler, Sultanlarıyla birlikte karargâhı zorlamaya başladılar. İmparatorluk karargâhını işgal etmek amacıyla yoğun çarpışmalara giriştiler. İlk çarpışmada ve ikinci vuruşmada püskürtüldüler. Sonunda, kendi hayatından çok, savaş ve açlık nedeniyle tükenmiş halde olan adamlarının yaşamlarından endişe eden Romanos, karargâhını korumaktan umudunu kesti, endişeli bir halde, karargâhta para edecek ne varsa, değerli elbiseler, altın ve gümüş kaplar, hepsinin getirilmesini karargâha saçılmasını emretti. Türkler karargâhı işgal ederlerse bu hazineleri görünce Greklere [Bizanslılara] kötü davranmayı bırakacaklarını düşündü. Fakat geceleyn kaçan ücretli askerler parayı götürmüşlerdi. Grekler geceyi uykusuz geçirmek zorunda kaldılar.

Gün doğumunda Türkler kalabalıklar halinde karargâhın etrafını sardılar. Her taraftan oklar uçuyordu; gökyüzünü ok yağmuru kapladı. Grekler, [karargâha] sızan Türklere karşı direnmeyi başaramadılar. Bütün istihkâmlar çöktü. Fakat Türkler, askerlere vurmaktan ziyade ganimetle daha fazla meşgul olduklarından, çoğunluğu kaçmayı başardı.

Greklere şefi, silahlarının üzerinde parlayan ve ihtişamlı kendini gösteren, zırhının üzerine altınla nakşedilmiş kartal işaretinden tanıdı. O, düşmanlarının mızraklarıyla kırılmış kılıcıyla ve kendini savunmayı bırakmaksızın [çarpışırken] görüldü. Rastgele atılan bir ok, ihtiyatsız bir anında onu yaraladı. Ve böylece, en sonunda Romanos, adamlarından birkaçıyla esir edildi.

Türkler onun karargâhını tahrip ettikten sonra Romanos'u kendi karargâhlarına götürdüler ve Türklerin kralının yanında çok güzel bir oturma üzerine onu oturtular.

[Türk] Kral, Diogenes'e "kendisi ona esir düşseydi ne yapardı" diye sordu.

Romanos cevap verdi: "Eğer sen bu şekilde benim veya adamlarımın insafına kalsaydın, ya kafanı uçurmalarını emrederdim ya da seni bir kafeste taşıtırdım". Kral, dedi ki, ben asla böyle bir kötülük yapmayacağım. Buna karşın artık bundan sonra Diogenes ebedi barışa sahip olacak, o barış ki elçileri vasıtasıyla kendisinin sıkça istediği barıştı. Ve bu barışı kalıcı kılabilmek için kral kızını Diogenes'in oğluna eş olarak verecekti.

Bu şartlar altında barış anlaşması yapıldıktan sonra, Romanos'a çokça hediyeler verildi, ülkesine geri gönderildi ve bütün esirler serbest bırakıldı. Kral, onlara uzun bir süre yol boyunca refakat etti, şerefli biçimde ona korumalık yaptı. Romanos bu şekilde yönlendirildikten sonra, [kalan yoluna] devam etmekte serbest bırakıldı.

Fakat Romanos'un üvey oğulları bu şekilde olumlu şartlar içeren barışı iyi karşılamadılar. Onlar Grek silahlarını korumaya hiçbir şekilde ehil değillerdi. Ve Romanos'un imparatorluk tahtına yeniden oturmasına karar verildi.

Diogenes, onların kendisine düşman olduklarını öğrenince, Türklerin yardımına güvenerek, onlara karşı iç savaşa hazırlandı. Üvey oğullar, direnemeyeceklerini gördükleri zaman hileli bir uzlaşmayla ona üstün gelmeyi denediler. Jocelin'le birlikte hileden haberdar olmayan on iki rahip barış mesajlarıyla gönderildi. Romanos, sevgisini birçok defa ispatlamış olan Jocelin'i bir dost olarak kabul etmekte tereddüt göstermedi. Romanos, Jocelin ve rahiplere güvendi. Onlara yeminle taahhütte bulundu ve istedikleri şeref sözünü verdi. Zavallı, yeniden imparator olma umutları boşunaydı. Zira Ereğli'ye varır varmaz tutuklandı ve gözleri oyuldu. O denli şanlı olan saltanatı keşişliğe döndü. Artık iki kardeş güvenle İmparatorluğu yönettiler.

Bu sırada yapılan zalimlikler cezasız kalmadı. Zira Romanos'un oğlu Türkler ve Ermenilerle ittifak yaptı, doğudaki toprakları tiranların imparatorluğundan söküp aldı, buraları ateşe ve kılıca boğdu. Bu andan itibaren, Türkler Romania'ya karşı, yağma ve ölüm getirerek, harekete geçtiler.

Bu ülke, en yüce irade tarafından uyarılmış ve diğerlerinden daha güçlü olan Galyalılar tarafından, silahlarının gücüyle düşmana boyun eğdirdikten sonra, hürriyetine kavuşturulmamış olsaydı, bugün bile hâlâ İmparatorluğun [Bizans'ın] hükmü altına giremezdi. Bu ırk [Galyalılar=Haçlılar] Tanrı'nın iradesi / isteğiyle, uzun zamandır kapalı olan Hz. İsa'nın Mezarının kutsal yollarını açma görevine kendini adadı.

Böyle büyük bir adamın [Romanos Diogenes'in] kör edilmesini isteyen iradeyle bu sefiller yakalandılar ve iktidardan atılıp, haklı olarak sert bir cezaya maruz kaldılar. Bir masumu cezalandırmak görevini almış olanlara, suçluları çeşitli cezalara çarptırma emri verildi".

Guillaume d'Apulie'nin gerek Malazgirt Savaşı üzerine verdiği bilgileri ve gerekse de eserin tamamını değerlendirirken gözden kaçırılmaması gereken bazı hususlar vardır. Yukarıda da işaret edildiği üzere *Gesta Roberti Wiscardi*, Norman Dükü Roger ve Papa II. Urbanus'un isteğiyle yazılmıştır. Dolayısıyla Guillaume, bir taraftan İtalya'nın tamamen yabancı olan Normanların Güney İtalya'daki hâkimiyetlerini meşrulaştırmak, bu hâkimiyetin kurucusu sayılan Robert Guiscard'ı yüceltmek diğer taraftan da bunu yaparken Papa II. Urbanus'un Haçlı siyasetine uygun bir üslup kullanmak zorundaydı¹¹. Bu arada eserin yazıldığı tarih de dikkat çekicidir. 1085 sonrasında kaleme alındığı genel kabul görmekle birlikte, eser kesinlikle 1098'de bitirilmiş olmalıdır. Zira "Galyalılar" tabiriyle Haçlılardan bahsedip, onların Anadolu'yu geri alarak, Bizans'a bırakmalarına ve "Hz. İsa'nın Mezarı'na giden

11 Guillaume de Pouille, *La Geste de Robert Guiscard*, s. 13-15.

kutsal yolları açma” görevini üstlenmelerine atıflarda bulunulurken, Antakya’nın Haçlılar tarafından alındığından hiç bahsedilmemesi 1098 yılını telifin bitişi olarak almamızı gerekli kılıyor.

Başta Guillaume d’Apulie olmak üzere, Aimé du Mont-Cassini gibi Latin-Norman kaynakları, İtalya’daki Norman fetihlerini meşrulaştırmak adına, Bizans’ı “öteki” olarak sunmaya gayret etmektedirler. Eserlerinde Bizans’ın içerisinde bulunduğu askerî-siyasî sorunlarını, güçsüzlüklerini ön plana çıkarırlarken, Bizanslıların “Hıristiyanlığın düşmanı Türkleri”, mağlup edemeyişleri fikrini sıkıca savunmaktadırlar. Bu fikri desteklemek adına Malazgirt Savaşındaki Bizans bozgunu *Gesta Roberti Wiscardi*’de nispeten tarafsız bir üslupla verilmektedir. Guillaume d’Apulie’nin Malazgirt Savaşıyla ilgili bir hayli malumat sahibi olduğu ve bu bilgileri birincil şahitlerden edindiği kesindir. Bu kayıtlarda Romanos Diogenes’ten olumlu yönleriyle bahsedilmesi, Guillaume’un bu bilgileri Romanos taraftarlarından almış olduğunu akla getirmektedir. Türkler ve Sultan Alp Arslan hakkında, diğer Hıristiyan müelliflere göre ılımlı bir üslup kullanmış olması da ayrıca dikkat çekicidir.

Sonuç itibarıyla Guillaume d’Apulie’nin Anadolu’daki Normanlar ve Romanos taraftarlarından öğrendiği bilgileri genel hatlarıyla eserinde yansıttığı görülmektedir. Malazgirt Savaşı’nın ayrıntılarına girmeksizin, Normanlar ve Batılı Hıristiyanların Bizans’a karşı mücadelelerini meşrulaştırma amacı güttüğü açık olan kaynak, Türklerin Malazgirt başarısını, bu amacı için bir araç olarak kullanmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

- Anna Komnena, *Alexiade, Malazgirt Sonrası İmparator Alexios Komnenos Döneminin Tarihi*, çev. B. Umar, İstanbul 1996.
- Bauer, Susan Wise, *Ortaçağ Dünyası*, çev. M. Moralı, İstanbul 2014.
- Biodeau Gonthier, D., *Mantzikert et les Normands: Les perceptions et les représentation des Byzantins dans la propagande anti-byzantine des chroniqueurs italo-normands du 11e siècle*, Mémoire présenté à l’Université de Sherbrooke, 2017.
- Chalandon, F., *Histoire de la domination normande en Italie et en Sicile*, Paris 1907.
- Chibnall, Marjorie, *The Normans*, Malden 2006.

- Gölgesiz Karaca, S., "XI. Yüzyılda Bizans-Norman İlişkilerine Bakış", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXVII/1 (2012), s. 101-118.
- Guillaume de Pouille, *La geste de Robert Guiscard*, ed. ve Fransızca çev. M. Mathieu, Palermo 1961.
- Guillermi Apuliensis, "Gesta Roberti Wiscardi", M.G.H., *Scriptorum*, c. IX, 1851, s. 239-298.
- Haskins Homer, C., *The Normans in European History*, Boston 1915.
- Mathieu, M., "Une source négligée de la bataille de Mantzikert: Les "Gesta Roberti Wiscardi" de Guillaume d'Apulie", *Byzantion*, c. XX, 1950, s. 89-100.
- Şen, F. *Normanların Güney İtalya ve Sicilya Fetihleri, 1059-1130*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2015.
- William of Apulia, *William Of Apulia, The Deeds of Robert Guiscard*, dijital İngilizce çeviri G. A. Loud, 1995 [<https://ims.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/29/2019/02/William-of-Apulia.pdf>] son erişim 07.07.2020.